

Ukaž tvář

Ve Francii se schyluje k hlasování o zákazu burky a země vášnivě diskutuje o lidských právech

□ JAROSLAV FORMÁNEK, Paříž

Na schůzku přijde přesně. Postava celá zahalená v šedofialovém džilbábu (po kotníky dlouhé roucho) a v závoji barvy čokolády nazývaném sitar, odkud úzkou šěrbinou pozorují svět živé a zvědavé oči. Patří Najat (37), rozvedené arabské švadleně, která žije na předměstí Paříže v městečku Aulnay-sous-Bois. Tamní centrum je dopoledne plné lidí, zahalená žena však nevzbuzuje pozornost. „Větší část zdejších obyvatel tvoří muslimové,“ vysvětluje. Proto se sem také přestěhovala z Paříže, kde ji znervózňovaly zvědavé i zděšené pohledy či dokonce nadávky. Chodník na hlavní třídě v Aulnay lemuje arabské obchůdky, kavárny, sem tam se objeví muslimské knihkupectví, krámky s islámskými oděvy, ve vedlejší ulici stojí mešita.

Ještě před pár lety chodila Najat v džínách či šatech evropského střihu. Po rozvodu, když zůstala sama s dcerou, však propadala depresím a zlobě. „Islám mě zklidnil, zkulivoval a naučil znovu žít,“ vzpomíná. Nejprve si začala jen závojem zakrývat obličej, až nakonec džíny, sukně a blůzy nahradily džilbáb a sitar. „V Koránu je tato povinnost pro ženu jasně stanovená, jsou to Boží slova.“

Pro a proti

Najat patří k těm 1900 ženám, které se podle vládního výzkumu takto oblékají a kterým to chtějí francouzští poslanci zakázat. Jde většinou o ženy původem z muslimských zemí, ale jsou mezi nimi i rodilé Francouzky, které k islámu konvertovaly. Lze na ně narazit především ve velkých městech v hromadné dopravě, v obchodech, při čekání na děti před školami. Většina z nich nenosí afghánský typ jednodílné burky s mřížkou pro oči, ale podobně jako Najat oděv tvořený rouchem a dlouhým závojem. Najat věří, že zákaz v parlamentu neprojde: „Francie o sobě přece tvrdí, že je kolébkou lidských práv, tak by mě měla akceptovat takovou, jaká jsem.“

Na první pohled marginální záležitost už několik měsíců hýbe Francií. Poslanci, právníci, intelektuálové, zástupci muslimských asociací a různá sdružení na ochranu lidských práv přicházejí s argumenty pro i proti zákazu. Pro

Narušují mravní řád? (Nahoře zleva burka a hidžáb, dole zleva čádor a nikáb)

Oponenti namítají, že zákaz by stigmatizoval muslimy a islám.

jedny burka ohrožuje hodnoty republiky, práva žen a jejich důstojnost, veřejný řád, soudržnost společnosti. „Je nemyslitelné, aby v moderním evropském státě nemohla být na veřejnosti žena identifikovatelná. Kdybych byl učitelem,

na konci vyučování bych nikdy nevydal dítě ženě v burce,“ říká spisovatel a profesor univerzity Paris-X Abdelwahab Meddeb. „Úplné zahalení ženské postavy taky není náboženskou povinností, ale pouhou tradicí, to vám potvrdí každý znalec Koránu,“ pokračuje a připomíná loňské vyjádření velkého egyptského muftiho Muhammada Gomáa, který kvůli bezpečnosti a snadnějšímu zjišťování totožnosti podpořil s odvoláním na Korán zákaz burky v egyptských školách a na univerzitách.

Oponenti namítají, že zákaz by stigmatizoval muslimy a islám, nemluvě o tom, že fran-

couzský Ústavní soud či Evropský soud pro lidská práva by ho stejně zrušil. Kromě toho si jen těžko lze představit vynucování zákazu: zásah policie proti ženám v burkách by v muslimských městských čtvrtích vyvolal nepokoje. Tento argument posilují i samotní policisté, kteří mají na sídlištích s barevnou populací neblahou zkušenost s násilím. A představme si situaci, že mužská policejní patrola narazí na ženu v burce a vyzve ji, aby prokázala svou totožnost, ta však odmítne sundat si závoj. Podle zákona ji může fyzicky prohlédnout pouze policistka. Co teď?

Džin vypuštěn z láhve

Podobných otázek je hodně, ale ta podstatná je, co vlastně vedlo Francouze k tak vzrušené a kontroverzní diskusi?

Všechno začalo loni v létě banální událostí. Do jednoho veřejného bazénu v Toulouse se přišla vykoupat mladá žena v *burkini*, muslimských ženských plavkách. Přítomný plavčík nejprve neměl nic proti, avšak zahalená dívka ve vodách bazénu vyvolala takový povyk mezi ostatními návštěvníky, že ji nakonec vykázal. O aféře zpočátku informovaly pouze regionální noviny.

Z lokální zprávičky se však velmi rychle stal plamen, jenž zachvátil celou Francii. Do věci se totiž vložil komunistický poslanec André Gerin, který byl dlouholetým starostou jednoho předměstí Lyonu a díky této zkušenosti už delší

dobu varuje, že v zemi se šíří „černá vlna odlišně žijícího společenství“. V parlamentu doslova řekl, že „zahalené ženy jsou jen špičkou ledovce francouzského Tálíbanu, a na tyto úchylinky od společenských norem a zvyklostí je proto nutné reagovat zákonem“.

Svou kapku oleje přilil do ohně i prezident Sarkozy, když několikrát zopakoval, že ve Francii není burka vítána. Později si však uvědomil, že zákaz burky může způsobit mezinárodní blamáž a přivodit hněv islámských zemí, takže dnes se snaží přijetí zákona všemožně

Soužití muslimské menšiny s Francouzi je velmi křehké.

zabránit. Může však být pozdě – džin strachu a pocitu ohrožení je už z láhve vypuštěn. Ke Gerinově iniciativě se připojila většina pravicových i část levicových poslanců a šance na prosazení zákona je tak poměrně velká.

Kromě toho stoupenci zákazu změnili taktiku i argumenty. Předtím tvrdili, že burka ohrožuje republikánskou rovnost a důstojnost žen, dnes tvrdí, že jde o porušení veřej-

ného společenského řádu, který představuje současné mravní hodnoty. Profesor Guy Carcassone, znalec veřejného práva, to vysvětluje následovně: „V dnešní Francii na veřejnosti zakrýváme své pohlaví a naopak odkrýváme obličej, což je stávající sociální norma, kterou může parlament legálně bránit. Obavy, že by takovou snahu odsoudil ústavní či evropský soud, jsou proto malé.“

Hlas většiny

Jak celá aféra dopadne, se podle francouzských médií ukáže až po kampani k regionálním volbám, které budou na konci března. Debata okolo burek je však důkazem, že soužití největší muslimské menšiny v Evropě s Francouzi je velmi křehké (oficiálně se udává, že v zemi žije něco přes čtyři miliony muslimů), ohrožuje ho vzájemná nedůvěra a často iracionální strach z islámu.

Výše zmíněná vládní studie přitom potvrdila, že počet zahalených žen se nijak dramaticky nezvyšuje. Podle průzkumu veřejného mínění je přesto 57 procent Francouzů pro okamžité přijetí zákona zakazujícího nošení burky na veřejnosti. Z muslimské strany se naopak k celému problému otevřeně vyjadřují jen ty ženy, které se pro tento oděv rozhodly samy. Většina zahalených muslimek ve Francii mlčí. ■

ČTĚTE TAKÉ ESEJ
NA STR. 71

INZERCE

KOMU BUDE SLUŽET ROČNÍ PŘEDPLATNÉ?

Staňte se předplatitelem HN a získejte poukázku módní značky Blažek v hodnotě 2000 Kč.*

Kromě nejširšího ekonomického zpravodajství a 10 magazínů měsíčně získáte:

- poukázku v hodnotě 2000 Kč na výrobky módní značky Blažek
- články z Financial Times v češtině
- bezplatný přístup do on-line archívů a databází
- kartu Benefitklubu se slevou do 7000 obchodů

Navštivte www.ihned.cz/hn

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Pro ty, kdo chtějí vědět

*Nabídka platí pro nové nebo navýšené předplatné do 31. 3. 2010 nebo do vyprodání zásob.

